

GEÇİM VE TUTUM

PROF. DR.
MELİH BAŞ

ismeba56@yandex.com

İSO 500 (2017) ve verimlilik

İstanbul Sanayi Odası (İSO) 1968'den bu yana sürdürdüğü 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (BBSK) çalışmasının (evlilik kutlamalarında altın niyelemesi yakıştıran) ellinci yıl eşdeyişle 2017 yılı raporunu da yayınladı. Gazetemiz de içinde olmak üzere çeşitli basın yayın organlarında bu rapora ilişkin haberler ve yorumlar yayınlandı. Bu yazıda çalışmaya özellikle verimlilik açısından bakılacaktır. Seçim bildirimlerindeki ekonomi bölümlerini okuyan yurttaşlarımız anımsayacaklardır. Verimlilik ekonomisi (bkz. Vatan Partisi bildirgesi) ya da üretken ekonomi (bkz. İyi Parti bildirgesi) kavramları siyasal partilerin bildirgesinde geçiyor.

VERİMLİLİK KAVRAMINA KISA BAKIŞ

Verimlilik, bir kuruluşun mal ve hizmet üretimindeki süreçte çıktı/girdi başarısını için kullanılan bir kavramdır. Verimlilik düzeyini arttırmak için bu çıktı/girdi oranının pay ve paydalarıyla oynarken çeşitli bileşimler ortaya konabilir, örneğin aynı çıktıyı daha az girdiyle elde etmek gibi. Verimliliğin pay ve paydasını fiziksel ya da parasal ifade ederek, tam fiziksel, tam parasal ya da yarı fiziksel yarı parasal verimlilik oranları elde etmek olanaklıdır. Çıktı, fiziksel ya da parasal haslat, katma değer (brüt veya net) ya da kâr olarak tanımlanabilmektedir. Bunların her biri aynı anlam geometrisine sahiptir. Girdilerde ise tek bir girdiyi (örneğin emek) ya da tüm girdileri ele alarak tanımlamak olanaklıdır.

BBSK VERİMLİLİK BAŞARIMI

Konu raporun 'Katma Değer Etkinlik ve Verimlilik' başlıklı bölümünde ele alınmış. Bilmeyenler için tanımlayalım. Kuruluşta ödenen maaş ve ücretler, ödenen faizler ve kâr toplamına net katma değer (NKD) denilir. Buna amortismanlar (sabit varlıkların aşınma payı karşılığı giderleşme payı), diğer dolaylı vergiler de eklenince tınel fiyatlarla brüt katma değer (BKD-TF) denilir. Üretici fiyatlarıyla brüt katma değeri (BKD-ÜF) bulabilmek için BKD-TF'a ödenen KDV+ÖTV ile sübvansiyonlar (devlet destekleri anlamında) eklenir.

Raporda katma değer bileşenleri ve toplamlarına ait veriler ve göstergeler de mevcut.

Katma değerün üretim unsurlarına dağılımının göstergelerine bakalım. Brüt katma değerden (BKD) emeğin aldığı pay (ödenen maaş ve ücretler) yüzde 64,3'ten 2017'de yüzde 56,1'e düşmüş, BKD'den sermayenin aldığı pay içinde kârın payı 5,9 puan artarak yüzde 28'e çıkmış. Kârın payı 2012'den bu yana en yüksek düzeyine çıkmış. BKD'den sermayenin aldığı pay içinde ödenen faizlerin oranı da yüzde 13,6'dan yüzde 15,9'a yükselmiş. Denge emek aleyhine sermaye lehine bozulmuş. Katma değerün amortisman payı olarak işletmede kalan kısmı ve devletin aldığı pay da kalan kısmı oluşturuyor. Genel bakıma mı? 2017'de NKD yüzde 28,4 hele BKD-ÜF yüzde 19,6 artarken, ödenen faizler yüzde kaç artmış acaba? Tamamı yüzde 55,4! Şaşırmanın, alışsınız!

Dönemi üç yıl olarak alıp (ne de olsa iki noktadan bir doğru geçer, eğilimin ortaya çıkması için en az üç-beş veri gerek Trakyalı söylemiyle), Net Katma Değer'in faktör gelirlerine göre dağılımına bakalım.

	2015	2016	2017
Emeğin payı (%)	56.5	52.7	46.9
Sermayenin payı-faiz (%)	15.4	13.9	16.8
Sermayenin payı-kâr (%)	28.2	33.4	36.3

BBSK Raporu'na göre 2017 yılında çalışan başına net üretime satışlar yüzde 30,9 artmıştır. İşgücü verimliliğindeki bu artışın önemli bir bölümü yüksek kapasite kullanım oranları ve üretim artışından kaynaklanmış yine rapora göre. Gelgelelim, emeğin payına pastadan düşen dilim küçülmüş. E. kriz var yahu!

SONUÇ
Yukarıda verilen resmi nasıl yorumlamalı acep? Emeğin durumu nahoslaşıyor, sermayenin durumu hoşlaşıyor! Şarkı nasıldı: Başka türlü bir şey benim istediğim...!

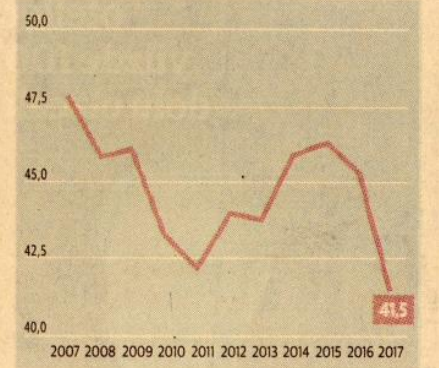

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARINDA YATIRIM EĞİLİMİ ZAYIFLADI

Büyük sanayi kuruluşlarının yatırım eğilimindeki yavaşlama 2016'nın ardından 2017 yılında da devam etti. İSO'nun 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasına göre, geçen yıl firmaların toplam net aktiflerinin yüzde 58,5'ini dönen varlıklar, yüzde 51,5'ini ise duran varlıklar oluşturdu. Dönen varlıkların payındaki artış, işletme sermayesinin yönetimi açısından olumlu değerlendirilmekle birlikte, duran varlıkların payındaki gerileme, kuruluşların sabit kıymet yatırımlarının; bir başka ifadeyle üretime yönelik makine ve teçhizat

yatırımlarının zayıflamasına işaret etmesi bakımından önem taşıyor. Duran varlıkların payının 2017 yılındaki yüzde 41,5'lik seviyesi, aynı zamanda son 10 yılın da en düşük düzeyini ifade ediyor. 2017'de dönen varlıkların payının artmasında, ekonomiyi canlandırmaya yönelik tedbirlerin de etkisiyle üretimin yüksek kapasite kullanım oranlarıyla artması ve üretimden satışlarda yüzde 33 gibi güçlü bir artışın yaşanması etkili oldu. Bununla birlikte önemli teşviklere rağmen, duran varlıklar yatırımlarında artış yaşanmaması dikkati çekti.

Aktifler içinde duran varlıkların payı (%)

ERDOĞAN DEMİRÖREN'İ SO HER KESİMDEN SEVGİ SELİ

Demirören Holding ve Hürriyet Yönetim Kurulu Başkanı Erdoğan Demirören için ilk tören holding binasının önünde yapıldı. Holding çalışanları 'baba' diye hitap ettikleri Demirören'i gözyaşları içinde uğurlarken siyaset, iş, spor ve sanat dünyasından isimler de cenaze namazının kılındığı Fatih Camisi'ni doldurdu. 80 yaşında hayata veda eden Erdoğan Demirören, Başbakan Binalı Yıldırım ile bakanların da katıldığı cenaze töreninin ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'nda son yolculuğuna uğurlandı.

DEMİRÖREN Holding ve Hürriyet Yönetim Kurulu Başkanı Erdoğan Demirören, dün sonusuzluğa uğurlandı. Tedavi gördüğü hastanede cuma günü 80 yaşında hayatını kaybeden Erdoğan Demirören için ilk tören saat 10.20'de Şişli'deki Demirören Holding binası önünde yapıldı. Demirören'in naaşı Demirören Holding'in önüne getirildiğinde çalışanlar gözyaşlarına boğuldu. Törende Demirören Ailesi çalışanların taziyelerini kabul etti. Erdoğan Demirören için dualar okundu ve helallik alındı. Holding çalışanları 'baba' diye hitap ettikleri Erdoğan Demirören'in ardından gözyaşlarına boğuldu. Milangaz Genel Müdürü ve Demirören Holding İcra Kurulu Üyesi Koray Yang, "Ülkesini seven, bizim babamız, atamız, ağabeyimiz, yol arkadaşımız, can yoldaşımız Türkiye'nin nadide yetiştirdiği en büyük sanayici ve işadamlarından Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Erdoğan Demirören'i ebediyete uğurluyoruz. Umarım ki bizi seyrederiyordur. Allah bu mübarek ramazan ayında, mübarek bir sala vakit son nefesini veren, Kadir Gece'si'nin gününde toprağa intikal eden çok sevili Erdoğan Demirörenimizi, büyüğümüzü ebediyete uğurluyoruz" dedi. Ardından cenaze duaları eşliğinde Fatih Camisi'ne götürüldü.

TORUNLARI TABUTUN BAŞINDA BEKLEDİ

Erdoğan Demirören'in tabutunun başında torunları Kaan Demirören, Erdoğan Demirören, Murat Oktay ve Emre Cemal Demirören bekledi. Eşi Tülin Demirören ile çocukları Yıldırım Demirören, Tayfun Demirören ve Meltem Demirören Oktay, damadı Kıvanç Oktay, gelinleri Revna ve Reyhan Demirören ile torunları taziyeleri kabul etti. Fatih Camisi'ndeki törene TEMM Başkanı İsmail Kahraman, Başbakan Binalı Yıldırım, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak, İçişleri Baka-

nı Süleyman Soylu, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Spor Bakanı Osman Aşkın Bak, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya, Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, eski Spor Bakanı Akif Çağatay Kılıç, Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan'ın kardeşi Mustafa Erdoğan, Süreyye Erdoğan Bayraktar ve eşi Selçuk Bayraktar, eski başkanlardan Tansu Çiller, eski bakanlardan Namık Kemal Zeybek, Egemen Bağış, Muammer Güler, Cavit Kavak ve Cavit Çağlar da katıldı.

MUFTU, YUNUS EMRE'NİN ŞİRHİNİ OKUDU

Erdoğan Demirören'in cenaze namazını İstanbul'da Muftusu Prof. Dr. Hasan Kamil Yılmaz kıldırdı. Muftu Yılmaz, "Dünyaya gelirken ağlayarak geliyoruz, giderken de insanları ağlayarak bırakıp gidiyoruz. Allah Kitab-ı Keriminde ölümü ve hayatı hangimizin daha iyi, daha değerli işler yaptığını görmek için yarattığını buyuruyor. Bu dünyaya iyi işler, iyi ameller yapmak için geliyoruz. Bize ayrılan sayılı nefesi tamamlayıp, geride güzel ameller bırakıp gidiyoruz. Bugün son görevimizi ifa etmek üzere cenaze başında bulunduğumuz Erdoğan Demirören Bey de böyle güzellikler bırakarak milletine, ailesine veda eden bir güzel insandır" dedi ve Yunus Emre'nin "Biz Dünyadan Gider Olduk" şiirini okudu. Daha sonra Erdoğan Demirören için helallik alındı ve cenaze namazı kılındı.

BAŞBAKAN YILDIRIM OMUZ VERDİ

Erdoğan Demirören'in tabutuna oğulları Yıldırım Demirören ve Tayfun Demirören, damadı Kıvanç Oktay ile torunlarının yanı sıra Başbakan Binalı Yıldırım da omuz verdi. Erdoğan Demirören'in cenazesi dualarla cenaze arbasına konuldu ve Zincirlikuyu Mezarlığı'ndaki aile kabristanına defnedildi.

■ **AZİZ ÖZEN-FRAT ALKAC**
Ceylan SEVER/İSTANBUL

CUMHURBAŞKANI TAZİYE EVİNDE

İYİ İNSANDI

■ **CENAZE** törenine katılan Başbakan Binalı Yıldırım, Erdoğan Demirören için şunları söyledi: "Bir ömrü memleket için, memleketin sanayisi için, çalışanların için, ülkemizin kalkınması için tüketmiş olan Erdoğan Demirören'e Allah'tan rahmet diliyorum. Yakınlarına başsağlığı diliyorum. Ülkemiz için çok şey yaptı. Birçok sanayiyi ülkemizin kalkınmasına katkı sağladı. Binlerce insanın evine ekmeği getirmişti sağladı. Söyleyecek tek şey, iyi bir insandı. Biz kendisini iyi biliriz. Mekkeni cennet olan, Mübarek günlerde hakkin rahmetine kavuştu. Ölümün bir gerçek, hepimiz bir gün bu günü yaşıyacağız. Allah o günde yardımcımız olsun. İmandan, kitaptan ayırmamız diyorum. Cumhurbaşkanımız hemen aileyi aradı görüştü, bugün kendisi katılmıyor. Ben hem kendim, hem de Cumhurbaşkanımız adına bu cenazeye katılıyorum."

Seyrediyordur...

■ **Demirören Holding'in** önünde-ki törende holding çalışanlarının sıra sıra aile üyeleri de yer aldı. Milangaz Genel Müdürü ve Demirören Holding İcra Kurulu Üyesi Koray Yang, "Ülkesini seven, bizim babamız, atamız, ağabeyimiz, yol arkadaşımız, can yoldaşımız Türkiye'nin nadide yetiştirdiği en büyük sanayici ve işadamlarından Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Erdoğan Demirören'i ebediyete uğurluyoruz. Umarım ki bizi seyrederiyordur."

BABAYA SON GÖREV

Yıldırım ve Tayfun Demirören'in acısı objektiflere böyle yansdı.

ERDOĞAN Demirören'in cenazesiyle birlikte Zincirlikuyu Mezarlığı'na aile üyelerinin yanı sıra eski bakanlardan Muammer Güler, Egemen Bağış, MHP Genel Başkanı Yardımcısı Celal Adan, Demirören Medya Grup Başkanı Meltem Soysal, Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Vahap Munyar, eski Şişli Belediye Başkanı Mustafa Sarıgül, işadamları Cefi Kamhi, Mustafa Süzer, Baran Süzer, Hüsnü Özyeğin, Yılmaz Ulusoy, Serdal Adalı ile TFF'den Ser-

vet Yıldırım, Göksele Güntüoğlu, Mustafa Denizli, Doğan Holding Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Ali Vakıncıoğlu ile sanatçı Gülsen Ergen'in de bulunduğu onlarca kişi geldi. Cenaze aracıdan alınan Erdoğan Demirören'in tabutunu aile üyeleri kabristana kadar taşıdı. Tayfun Demirören babasının mezarına yerleştirerek son görevini yerine getirdi. Demirören Ailesi daha sonra sarıya mezarla toprak attı. Erdoğan Demirören'in mezarına zemin suyu döklüldü.

NSUZLUĞA UĞURLADIK

Mehmet Demirenen
Oktaç

Erdogan Demirenen,
Zircikuyu'daki aile
kabristanına defnedildi.

KÂBE ÖRTÜSÜYLE VEDA

■ Erdogan Demirenen son yolculuğuna uğurlanırken tabutunun üzerine 2. Mahmut döneminde dekunmuş Kâbe örtüsü serildi. Cenaze namazını kıldıran İstanbul Müftüsü Prof. Dr. Hasan Kamil Yılmaz, konuşmasını-

da Yunus Emre'nin "Biz Dünyadan Gider Oluğ" şiirini okudu. Cenaze namazından saf tutulanlar arasında Demirenen Ailesi üyeleri, yakınları ve sevenlerinin yanı sıra devletin zirvesi de yer aldı. Başbakan Binali Yıldırım, "Cumhur-

başkanımız hemen aileyi aradı görüştü, bugün kendisi katılmıyor. Ben hem kendim, hem de Cumhurbaşkanımız adına bu cenazeze katılmıyorum" dedi. İstanbul polisi, çok sayıda siyasi isim bir araya getiren cenaze töreni için Fatih

Camisi'nde yoğun güvenlik önlemleri aldı. Cami avlusuna girmek isteyenlerin üzerleri arandı ve x-ray cihazından geçirildi. Taziye alanı için Fatih Camisi'ni dev semsiyelerinin yanına bir de çadır kuruldu.

TÖRENE KATILANLAR CAMİ AVLUSUNA SİĞMADI

ERDOĞAN Demirenen 10 sektörde, 27 şirketi yönetiyordu. Tam 62 yıldır iş dünyasının içindeydi. Fatih Camisi'nde ki cenaze törenine katılanlar Erdogan Demirenen'in ardından şunları söyledi:

■ **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak:** "Malumunuz enerji sektöründe de kendisinin çok önemli yollarını vardı ki enerji sektörü gibi uluslararası oyunların çok olduğu bir sektörde yerli bir grup olarak önemli yollarını Türkiye enerji camiasına öncülük etti. Tekardan camiamın derin üzüntüsünü ifade etmek istiyorum."

■ **CHP İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin:** "Kendisiyle tanıştığımız 2007 yılında oldu. O zamanlar İstanbul il başkanımızdık. Birçok ziyaretler yapınca kendisini de ziyarete gittim. Hem tecrübe, deneyimi, futbol dünyasında, siyasette, iş dünyasında... Birkaç saat çok ciddi nasihatler de aldım. Siyasetten bir kere öncüllüğe sabırlı olmayı öğreneceksin demişti. Biz de çok sabırlı olmayı öğrendik. Türkiye için çok önemli bir kayıptır. Allah rahmet etsin."

■ **BBP Genel Başkanı Mustafa Destici:** "Erdogan Bey sadece bir iş insanı değildi. Türkiye'nin akl adamıydı. Türkiye önemli bir duayeni de kaybetti. Bugün baktığımızda sadece iş dünyası değil, sanat ve eğitimi dünyası da üzüldü. Çünkü hepsinin hayatına dokundu. Tüm ailesine sabırlar diliyoruz."

■ **Eski İBB Başkanı Kadir Topbaş:** "Rahmetli Erdogan Demirenen 50 yılı aşkın bir dostluğumuz var. Beyoğlu'nda birlikte olduğumuz bir yakın bir dostumuzdu. Bizim Beyoğlu'nda işletmemizin de mal sahibi olması sebebiyle çok yakın ilişkimiz vardı. Kendisi gerçek iş dünyamızda önemli duayen isimlerdendir. Sektöründe başarılı olmuş değerli bir işadamdı. Başımız sağ olsun, yeri doldurulamayacak insanlardı. Allah sevenlerini cennette buluştursun."

■ **Eski İçişleri Bakanı Muammer Güler:** "Erdogan Demirenen Beyefendi çok yakın bir aile dostumuzdu. Sanayiye bir işadami olarak diğer bir kişiliği vardı. Eği tim başta olmak üzere sosyal sorumluluk projelerinde büyük katkıları oldu. Okul öncesi eğitimde Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çok sayıda okul öncesi eğitim kurumları kazandı. Çok değerli ve önemli bir insandı. Allah'tan rahmet diliyoruz. Eşi ve çocukları da onun misyonunu taşıyor."

■ **Demirenen Holding Başkanı Tamer Kaya:** "Türkiye'yi çok seven bir insandı. Hepimiz için en zor zamanlarda ümit aşılayan bir insandı. Çalış-

mayı çok seviyordu. Günde 18 saat çalışıyordu. Gece saat 1'de, sabah 6'larda konuştüğümüz çok olmuştur. Bu ülkeye tutkun bir insandı. Türkiye sevdiydi. Evet, yanında çalışan, emek verdiğimiz pek çok arkadaş, dostu olmuştur. Ama Türkiye'de bu kadar çok dost biriktirebilen, yardımcı, bu kadar çok hayırsız insanları bu ülkeyi bir yerlere getirmişlerdir. Dolayısıyla Türkiye için bir takım badireleri atlattıysa bu özel sektör dinamiklerinin çok büyük katkısı vardır. Onlardan biri de Erdogan Demirenen'dir. Ailesini çok sevdi. Özel bir ilgili vardı, torunları, çocukları onun için çok özeldi. Mutlaka vakit ayırdı. Onlarla mutlak gün içerisinde, Ankara'da birlikte olduğumuz zamanlarda arardı, sorardı. "Erdogan Baba" diye hitap ederdi, hepimize babalık yaptı. Çok saygın bir insandı. İş aleminde herkes tarafından ayakta duran bir insandı."

■ **HAYAT BASTONUMU KAYBETTİM**

■ **Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Vahap Mun-yar:** "Ben meslekte 40'ıncı yılıma doldurdum. 35 yılı ekonomide gazeteciliğimde geçti. Erdogan Demirenen'i daha yakın tanıyan insanlarla da beraber oldum. Onlardan biri Turgut Özal'ın da terzisi olarak bilinen Yusuf Kenan... Aile gibiler ve ilk tepkisi 'Ben hayat bastonumu kaybettim' oldu. Kitabı vardı bende, geçmişte kurulan dostlukları yavaş yavaş da ilerleyince insan kendine kayıp basını olarak tanımlıyor. Erdogan Demirenen son dönemlerde önce Milliyet ve Vatan'ın arkasından tüm Doğan Grubu'nu satın alarak medyada lider duruma gelen bir iş insanı oldu."

■ **Doğan Holding Yönetim Kurulu Üyesi Arzuhan Doğan Yalçındağ:** "Erdogan amca, çocukluğumuzdan beri tanıdığım babamın arkadaş. Çocuklarıyla beraber büyüdük. Şimdi bizim çocuklarımız birlikte büyüyor. Çok önemli bir işadamdı. Türkiye bir değerini yitirdi. Şimdi çocukları onun kaldığı yere devam edecek. Çok üzüldük, hepimizin başı sağ olsun."

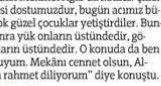
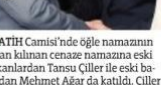
■ **Pegasus Hava Yolları Yönetim Kurulu Başkanı ve Kaas Holding Yönetim Kurulu Üyesi Ali Sabancı:** "Ben 49 yaşındayım. Bilim bileli hem Sabancı hem Demirenen hem Doğan Ailesi hep beraber büyüdük. Biz aynı dokunmuş insanlarıydık. Önemli olan iz bırakmak. Erdogan amca da iz bırakanlardan biriydi. Saygıya seven bir insandı. En sonunda bana öğle-ydi ki, Rahmetli cesur bir işadamdı. Deniyordu, çoğumu da başardı. Allah rahmet eylesin."

Dualarla defnedildi

■ Demirenen Ailesi, cenaze namazı kıldıran önce Fatih Camisi'nde taziye kabul ederken başsağlığı dilemek isteyenler uzun kuyruklar oluştu. Taziyeleyen Erdogan Demirenen'in topağına verildiği Zircikuyu Mezarlığı'nda da devam etti. Erdogan Demirenen'in cenazesi dualar eşliğinde defnedilken mezar çıkoklerle kaplandı. Törene iş dünyasından katılan isimler

arasında Ali Koc, Mehmet Büyükekci, Levent Koca, Fırat Toprak, Ibrahim Pelat, Hicri Akhan, İsmail Altınbaş, Mehmet Özgören, Faruk Süren, Ali Sabancı, Vuslat Doğan Sabancı, Begimhan Doğan Boyner, Azis Yıldırım, Cavit Çağlar, Hüseyin Aydin, Osman Arslan, İker Ayçi, Hicri Akhan, Metin Kalkavan, Sekip Avdagic, Ali Ağaoğlu, Abdullah Albayrak, Mehmet Ziyalı, Ali Altınbaş, Vahit Altınbaş, Solu Altınbaş, Nidari Bulut, Zeynep Bodur, İbrahim Kefeli, Kadir Topbaş, Özcan Tahiroğlu, Suzan Topkusu, Özcan Balaban, Emir Sangül, Enel Bilecik, Arzuhan Doğan Yalçındağ, Mehmet Ali Yalçındağ, Etiler, Ediz Elmalı, Ertan Karay, E. Emine Karameli, Alihan Ulusoy, Yılmaz Ulusoy, Mustafa Cengiz, Etiler, Balıkesir ve Osman Cermikci da yer aldı.

BENİM DE AGABEYİMDİ

■ Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, törene Erdogan Demirenen'i şöyle anladı: "Çok kıymetli bir değerimizi kayb ettik. Bugün mübarek bir günde defnediliyor. Bu ülkeye büyük hizmetleri var. İşadami olarak elbette Türkiye'ye katkısı oldu ama hayırsız bir işadamdı. Diğer taraftan benim de agabeyimdi. O bana 'kardesim' derdi. Rabbinin salıh tüm sevdiğiyle onu cennetinde kavuştur."

Aziz ÖZEN-Fırat ALKAÇ-Ceylan SEYER-İsmail ER-Süleyman ARAT-Adem KABAYEL-Cenkler TEZEL-Levent KÜLÜ-Murat SAKA-Emre YUNUSOĞLU

KAFA 'SAKSI' DIYE VERİLMEDİ ESAS KUTSAL 'AKIL TERİ'

**Vahap
MUNYAR**

vmunyar@hurriyet.com.tr

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Üyesi **Kemal Akar** ve **İSO** Meclis Başkanlık Divanı Üyesi **Serdar Urfalılar**, bu ramazan ayında da geleneği sürdürdü. **İSO** meclis üyelerini sahurda buluşturdu. 23.30'dan itibaren başlayan buluşma, 03.30'da oruca niyetlenmesiyle noktalandı.

Akar ve **Urfalılar**, sohbeti zenginleştirmek için buluşmanın ilk bölümünde **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, İstanbul Ticaret Odası (İTO) Yönetim Kurulu Başkanı **Şekib Avdagiç**, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanvekili **Tahsin Öztiryaki** ile Sağlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik eski Bakanı **Mehmet Müezzinoğlu**'nun konuştuğu bir platform oluşturdu.

Geçen yılki sahur buluşmasına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı iken katılan **Müezzinoğlu**, bu yılki buluşmada Müslümanların, İslam dünyasının ihmal ettiği bir noktanın altını çizdi:

- **Alın teri kutsaldır. Buna itirazımız yok. Ancak, "akıl teri"nin kutsallığının üzerinde**

hiç durmamışız. "Akıl teri" dökülenler, alın terimizi sömürür hale gelmiş. Öyleyse sömürülme hakediyoruz.

Bol bol başkasının "akıl teri"nin muhatabı olduğunu kaydetti:

- "Akıl teri"nin Müslümanların yararı olduğunu yeni nesillere öğretmeliyiz.

Osmanlı dönümüne ilişkin şu soruyu ortaya attı:

- **Osmanlı İmparatorluğu'nun genişleme döneminde "akıl teri" mi ön plandaydı, alın teri mi?**

Sorusuna İstanbul'un fethi ile yanıt verdi:

- **Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinde "akıl teri"nin büyük rolü yok mu? "Akıl teri", alın terinin önüne geçti. Fatih, İstanbul'u fethederken kimyayı, fiziği, matematiği kullandı. Ne zaman ki "akıl teri" alın terinin önüne geçti, o zaman medeniyet oluştu.**

İslam dünyasının için kolayına kaçtığını savundu:

- **Allah bu kafayı bize "saksi" diye vermedi. Sorumluluğu hep başkasına havale etmiş, "Hoca bilir, patron bilir, siyasi liderimiz bilir" demişiz.**

Çocukların şartlandırma refleksiyle büyütüldüğüne işaret etti:

- **Çocuklara, "İyi karne getir, takdir al, mesele yok" diyoruz. Peki asıl başarı nerede?**

Bu bakış açısıyla dünya ile rekabet şansı yakalanamaz.

Bu konuda tüm sorumluluğu siyasetçilere bırakmayı doğru bulmadığını vurguladı:

- **Siyasetçi de neticede bu toplumun bir parçası. Aynı kültürden geliyor. Toplumun içinden çıkıyor.**

Ardından şu mesajın altını çizdi:

- **Esas kutsal olan "akıl teri"dir...**

"Akıl teri" üzerine ilk konferanslardan birini Haziran 2006'da Malatya'da gerçekleşen "TEB Akademi" organizasyonunda izledim. Prof. **Tamer Müftüoğlu**, can alıcı mesajı şöyle verdi:

- **Alın teri yetmez, artık "akıl teri" dökme gerek...**

Müezzinoğlu, bu yaklaşımı benim de katıldığım mesajla güçlendirdi:

- **"Akıl teri" esas kutsal olandır...**

Beni Demirören 'soba kralı' yaptı

DEMİRÖREN Holding'in kurucusu ve Yönetim Kurulu Başkanı **Erdoğan Demirören**'in piston, sekman fabrikalarını kurup, oto yedek parça ithalatını sürdürdüğü dönemdi. O günlerde İngiliz "**Crosley**" sobalarının Türkiye distribütörlüğünü de yürütüyordu.

Başbakan **Süleyman Demirel**'in başkanlığındaki hükümet 1980 yılı başında "**24 Ocak Kararları**"nı devreye alınca, ithalatı frenleyip, sanayi mallarının Türkiye'de üretilmesini teşvik etmeye başladı. **Demirören**, o günlerde **İsmail Amasyalı**'yı aratıp, Bankalar Caddesi'ndeki Arşimidis binasına çağırdı:

- **Crosley gaz sobalarını Türkiye'de yapmak istiyorum. İki örnek model gösterip**

Amasyalı'ya sordu:

- **Bunları bana üretir misin? Anlaşma imzalandı, Amasyalı o günü şöyle not etti:**

- **İlk sezona yetiştirmek üzere 10 bin adet karbüratörsüz (damlama sistem), 5 bin adet de karbüratörlü soba üretimi için anlaştık. Demirören karbüratör ithalatı yapacak, sobaları biz üretecektik.**

Amasyalı, bir dönem sonra **Demirören**'in beyaz eşya ve soba sektöründen çekileceğini öğrendi, talebini ilettiler:

- **Soba üretimini sürdürmek istiyorum. Sizin için üretim yaptığım dönemde size ait olan kalıp ve demirbaşları bana satar mısınız? Ayrıca "Crosley" markasını kullanmama izin verir**

misiniz?

O günler için ödeme imkanı olmadığını belirtti:

- **Makul bir vade yaparsanız, borcumu size öderim.**

Demirören gültümsedi:

- **Bana güvenenlerin desteği ile işlerimi büyüttüm. İstihdama, üretime katkı sağlamak isteyen, Almanya'da işçilik yapmış, 38 yaşında bir müteşebbissin. Kalıp ve demirbaşlar sana hediye edim. Markayı da kullanabilirsin.**

Amasyalı, o günleri şöyle anımsadı:

- **1980'li yıllarda Türkiye'nin en büyük soba üreticisiydim. Bana, "Soba imparatoru" diyorlardı. Bu unvanı Erdoğan Bey'e borçlu sayılıyorum.**

NSUZLUĞA UĞURLADIK

Mehmet Demirenen
Kırsancık Oğuz

Erdogan Demirenen,
Zircilikuyu'daki aile
kabristanına defnedildi.

KÂBE ÖRTÜSÜYLE VEDA

■ Erdogan Demirenen son yolculuğuna uğurlanırken tabutunun üzerine 2. Mahmut döneminde dekunmuş Kâbe örtüsü serildi. Cenaze namazını kıldıran İstanbul Müftüsü Prof. Dr. Hasan Kamil Yılmaz, konuşmasını-

da Yunus Emre'nin "Biz Dünyadan Gider Oluğ" şiirini okudu. Cenaze namazından saf tutulanlar arasında Demirenen Ailesi üyeleri, yakınları ve sevenlerinin yanı sıra devletin zirvesi de yer aldı. Başbakan Binali Yıldırım, "Cumhur-

başkanımız hemen aileyi aradı görüşti, bugün kendisi katılmıyor. Ben hem kendim, hem de Cumhurbaşkanımız adına bu cenazeze katılmıyorum" dedi. İstanbul polisi, çok sayıda siyasi isim bir araya getiren cenaze töreni için Fatih

Camisi'nde yoğun güvenlik önlemleri aldı. Cami avlusuna girmek isteyenlerin üzerleri arandı ve x-ray cihazından geçirildi. Taziye alanı için Fatih Camisi'ni dev semsiyelerinin yanına bir de çadır kuruldu.

TÖRENE KATILANLAR CAMİ AVLUSUNA SİĞMADI

ERDOĞAN Demirenen 10 sektörde, 27 şirketi yönetiyordu. Tam 62 yıldır iş dünyasının içindeydi. Fatih Camisi'nde ki cenaze törenine katılanlar Erdogan Demirenen'in ardından şunları söyledi:

■ **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak:** "Malumunuz enerji sektöründe de kendisinin çok önemli yollarını vardı ki enerji sektörü gibi uluslararası oyunların çok olduğu bir sektörde yerli bir grup olarak önemli yollarını Türkiye enerji camiasına öncülük etti. Tekrardan camiamın derin üzüntüsünü ifade etmek istiyorum."

■ **CHP İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin:** "Kendisiyle tanıştığımız 2007 yılında oldu. O zamanlar İstanbul il başkanımızdık. Birçok ziyaretler yapınca kendisini de ziyarete gittim. Hem tecrübe, siyasete, iş dünyasına... Birkaç saat çok ciddi nasihatler de aldım. Siyasetten bir kere öncüllükte sabırlı olmayı öğreneceksin demişti. Biz de çok sabırlı olmayı öğrendik. Türkiye için çok önemli bir kayıptır. Allah rahmet etsin."

■ **BBP Genel Başkanı Mustafa Destici:** "Erdogan Bey sadece bir iş insanı değildi. Türkiye'nin akl adamıydı. Türkiye önemli bir duayeni de kaybetti. Bugün baktığımızda sadece iş dünyası değil, sanat ve eğitimi dünyası da üzüldü. Çünkü hepsinin hayatına dokundu. Tüm ailesine sabırlar diliyoruz."

■ **Eski İBB Başkanı Kadri Topbaş:** "Rahmetli Erdogan Demirenen 50 yılı aşkın bir dostluğumuz var. Beyoğlu'nda birlikte olduğumuz bir yakın bir dostumuzdu. Bizim Beyoğlu'nda işletmemizin de mal sahibi olması sebebiyle çok yakın ilişkimiz vardı. Kendisi gerçek iş dünyamızda önemli duayen isimlerdendir. Sektöründe başarılı olmuş değerli bir işadamdır. Başımız sağ olsun, yeri doldurulamayacak insanlardandır. Allah sevenlerini cennette buluştursun."

■ **Eski İçişleri Bakanı Muammer Güler:** "Erdogan Demirenen Beyefendi çok yakın bir aile dostumuzdu. Sanayiye bir işadami olarak ender bir kişiliği vardı. Eği tim başta olmak üzere sosyal sorumluluk projelerinde büyük katkıları oldu. Okul öncesi eğitimde Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çok sayıda okul öncesi eğitim kurumları kazandı. Çok değerli ve önemli bir insandı. Allah'tan rahmet diliyoruz. Eşi ve çocukları da onun misyonunu taşıyor."

■ **Demirenen Holding Başkanı Tamer Kaya:** "Türkiye'yi çok seven bir insandı. Hepimiz için en zor zamanlarda ümit aşılayan bir insandı. Çalış-

mayı çok seviyordu. Günde 18 saat çalışıyordu. Gece saat 1'de, sabah 6'larda konuştüğümüz çok olmuştur. Bu ülkeye tutkun bir insandı. Türkiye sevdiydi. Evet, yanında çalışan, emek verdiğimiz pek çok arkadaş, dostu olmuştur. Ama Türkiye'de bu kadar çok dost biriktirebilen, yardımcı, bu kadar çok hayırsız insanları bu ülkeyi bir yerlere getirmişlerdir. Dolayısıyla Türkiye için bir takım badireleri atlattıysa bu özel sektör dinamiklerinin çok büyük katkısı vardır. Onlardan biri de Erdogan Demirenen'dir. Ailesini çok sevdi. Özel bir ilgili vardı, torunları, çocukları onun için çok diydiler. Mutlaka vakit ayırdı. Onlarla mutlaka gün içerisinde, Ankara'da birlikte olduğumuz zamanlarda arardı, sorardı. "Erdogan Baba" diye hitap ederdi, hepimize babalık yaptı. Çok saygın bir insandı. İş aleminde herkes tarafından ayakta duran bir insandı."

'HAYAT BASTONUMU KAYBETTİM'

■ **Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Vahap Mun-yar:** "Ben meslekte 40'ıncı yılıma doldurdum. 35 yılı ekonomide gazeteciliğimde geçti. Erdogan Demirenen'i daha yakın tanıyan insanlarla da beraber oldum. Onlardan biri Turgut Ozaal'ın da terzisi olarak bilinen Yusuf Kenan... Aile gibiler ve ilk tepkisi 'Ben hayat bastonumu kaybettim' oldu. Kitabı vardı bende, geçmişte kurulan dostlukları yavaş yavaş da ilerleyince insan kendine kayıp basını olarak tanımlıyor. Erdogan Demirenen son dönemlerde önce Milliyet ve Vatan'ın arkasından tüm Doğan Grubu'nu satın alarak medyada lider duruma gelen bir iş insanı oldu."

■ **Doğan Holding Yönetim Kurulu Üyesi Arzuhan Doğan Yalçındağ:** "Erdogan amca, çocukluğumuzdan beri tanıdığım babamın arkadaş. Çocuklarıyla beraber büyüdük. Şimdi bizim çocuklarımız birlikte büyüyor. Çok önemli bir işadamdı. Türkiye bir değerini yitirdi. Şimdi çocukları onun kaldığı yere devam edecek. Çok üzüldük, hepimizin başı sağ olsun."

■ **Pegasus Hava Yolları Yönetim Kurulu Başkanı ve Kaas Holding Yönetim Kurulu Üyesi Ali Sabancı:** "Ben 49 yaşındayım. Bildim bileli hem Sabancı hem Demirenen hem Doğan Ailesi hep beraber büyüdük. Biz aynı dokunmuş insanlarıydık. Önemli olan iz bırakmak. Erdogan amca da iz bırakanlardan biriydi. Sanılmayın seven bir insandı. En sonunda bana öyleydi ki, Rahmetli cesur bir işadamdı. Deniyordu, çoğumu da bağırdı. Allah rahmet eylesin."

Dualarla defnedildi

■ Demirenen Ailesi, cenaze namazı kıldıran önce Fatih Camisi'nde taziye kabul ederken başsağlığı dilemek isteyenler uzun kuyruklar oluştu. Taziyeleyen Erdogan Demirenen'in toprağa verildiği Zircilikuyu Mezarlığı'nda da devam etti. Erdogan Demirenen'in cenazesi dualar eşliğinde defnedilirken mezar çıkartma kaplandı. Törene iş dünyasından katılan isimler

arasında Ali Koc, Mehmet Büyükekci, Levent Koca, Fırat Toprak, Ibrahim Pelat, Hicran Akhan, İsmail Altınbaş, Mehmet Özgören, Faruk Süren, Ali Sabancı, Vuslat Doğan Sabancı, Begimhan Doğan Boyner, Azra Yıldırım, Cavit Çağlar, Hüseyin Ayhan, Osman Arslan, İker Ayçi, Hicran Akhan, Metin Kalkavan, Sekip Adıgücü, Ali Ağaoğlu, Abdullah Albayrak, Mehmet Ziyalı, Ali Altınbaş, Vahit Altınbaş, Solu Altınbaş, Hüner Bulut, Zeynep Bodur, İbrahim Kefeli, Kadir Topbaş, Özcan Tahiroğlu, Suzan Topkusu, Özcan Balaban, Emir Sangül, Enel Bilek, Arzuhan Doğan Yalçındağ, Mehmet Ali Yalçındağ, Ediz Bilek, Ediz Elmalı, Ertan Kaya, E. Emine Karameli, Alihan Ulusoy, Yılmaz Ulusoy, Mustafa Cengiz, Etiler Bahçesi ve Osman Cermikci da yer aldı.

Ömer Sabancı

Arzu Sabancı

Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş

İstanbul Valisi Vasip Şahin

Mehmet Ağar

Tansu Çiller

■ **Fatih Camisi'nde öğle namazının ardından kılınan cenaze namazına eski başkanlardan Tansu Çiller ile eski bakanlardan Mehmet Ağar da katıldı. Çiller, "Kendisi dostumuzdur, bugün acımız büyük. Çok güzel çocuklar yetiştirdiler. Bundan sonra yük onların üstündedir, görev onların üstündedir. O konuda da ben umutluyum. Mekânı cennet olsun, Allah'tan rahmet diliyorum" diye konuştu.**

■ **Demirenen Holding Başkanı Tamer Kaya:** "Türkiye'yi çok seven bir insandı. Hepimiz için en zor zamanlarda ümit aşılayan bir insandı. Çalış-

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak, Erdogan Demirenen'in eşi Tülin Demirenen'e başsağlığı diledi.

Değişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu

BENİM DE AGABEYİMDİ

■ **Değişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, törene Erdogan Demirenen'i şöyle anıttı: "Çok kıymetli bir değerimizi kayb ettik. Bugün mübarek bir günde defnediliyor. Bu ülkeye büyük hizmetleri var. İşadami olarak elbette Türkiye'ye katkısı oldu ama hayransever bir işadamdı. Diğer taraftan benim de agabeyimdi. O bana 'kardesim' derdi. Rabbinin salıh tüm sevdiğiyle onu cennetinde kavuşturur."**

Aziz ÖZEN-Fırat ALKAÇ-Ceylan SEYER-İsmail ER-Süleyman ARAT-Adem KABAYEL-Cenkler TEZEL-Levent KÜLÜ-Murat SAKA-Emre YUNUSOĞLU